

УДК 636.034.082.1

Щербатий З.Є., доктор с.-г. наук, професор
Боднар П.В., асистент
Львівський національний університет ветеринарної
медицини та біотехнологій імені С.З. Ґжицького

ДИНАМІКА ЖИВОЇ МАСИ КОРІВ РІЗНИХ ЛІНІЙ УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ У ПЕРІОД ЇХ ВИРОЩУВАННЯ

Вивчено динаміку живої маси та інтенсивності росту корів різних ліній української чорно-рябої молочної породи у період їх вирощування в окремі вікові періоди, а також їх відповідність стандарту породи та параметрам бажаного типу. Встановлено, що вищими показниками живої маси, кратності її збільшення, середньодобових приростів і відносної швидкості росту відзначалися тварини ліній Чіфа 1427381, Хановера 1629391, Елевейшна 1491007 і Валіанта 1650414. Корови цих ліній найбільше наближались за живою масою та інтенсивністю росту у період їх вирощування до стандарту породи та параметрів їх бажаного типу. Тварини лінії Валіанта 1650414 значно переважали за названими показниками своїх ровесниць, стандарт породи та параметри бажаного типу.

Ключові слова: порода, лінія, бажаний тип, жива маса, кратність збільшення живої маси, середньодобові прирости, коефіцієнт приросту, відносна швидкість росту.

В Україні для осіменіння маточного поголів'я інтенсивно використовується генофонд голштинської породи, частка спадковості якої у телиць і корів вітчизняних молочних порід складає більше 80 %. Для осіменіння маток здебільшого використовується сперма чистопородних голштинських бугаїв чорно-рябої і червоно-рябої масті. При цьому в різні роки були використані 11–15 голштинських ліній. Однак, найбільш інтенсивно використовувались і продовжують використовуватися плідники (сперма) лінії П.В.А. Чіфа 1427381, С.В. Валіанта 1650414, Р.О.Р.Е. Елевейшна 1491007, Х.Х. Старбака 352790, Кевеле 1620273 і Хеневе 162391. Тому оцінка тварин різних ліній за основними господарськи корисними ознаками є одним із актуальних питань підвищення ступеня реалізації генетичного потенціалу тварин в конкретних умовах та формування високопродуктивних і рентабельних стад молочної худоби [4, 9].

Вирощування ремонтних телиць молочних порід є важливою умовою підвищення темпів генетичного потенціалу стад і, в цілому, технології виробництва молока. Для цього, як зазначає Гавриленко Н.С. [2], за весь період вирощування середньодобові прирости теличок повинні бути на рівні 650 – 700 г, в тому числі за періодами: від народження до 6-міс. віку – 700 – 800, від 6 до 12 міс. – 600 – 700 та від 12 до 24 міс. – 550 – 600 г. Контроль ефективності вирощування здійснюється за допомогою стандартів живої маси і лінійного росту.

Одним з найважливіших елементів племінної роботи, спрямованої на поліпшення будь-якої породи, є правильне вирощування молодняка. Генетично запрограмована продуктивність може бути реалізована лише за сприятливих умов вирощування, догляду та використання тварин. Інтенсивність росту телиць залежить також від генотипових факторів, а також тісно пов'язана з рівнем молочної продуктивності [1, 7, 8].

За даними Троценко З. Г. [10], надої від корів-первісток та вміст жиру в молоці підвищуються при досягненні ними живої маси у 18-місячному віці понад 380 кг, що є

оптимальним показником розвитку та одержання першого приплоду в 25 – 27-місячному віці. Такі первістки краще розвинені й мають значно вищу молочну продуктивність. Це свідчить про те, що лише здоровий, добре розвинений організм здатний до напруженої лактаційної діяльності. Отже, для отримання високих і стабільних надоїв молока важливе місце надається контролю за живою масою та вгодваністю ремонтних телиць.

Метою наших досліджень було вивчення динаміки живої маси та інтенсивності росту корів різних ліній української чорно-рябої молочної породи у період їх вирощування, а також їх відповідність стандарту породи та параметрам бажаного типу.

Матеріал і методи. Дослідження проведені на коровах української чорно-рябої молочної породи племзаводу “Ямниця” Тисменицького району Івано-Франківської області. Племінний облік в стаді ведеться за допомогою автоматизованої комп’ютерної інформаційної системи управління молочним скотарством “Орсек”. Для проведення досліджень було відібрано групи телиць і корів-первісток, які належали до різних ліній.

Живу масу тварин визначали на основі даних первинного зоотехнічного обліку, кратність її збільшення – шляхом ділення живої маси в 6-, 12-, і 18-місячному віці на живу масу новонароджених телят. Середньодобовий приріст (R) визначали за формулою: $R = \frac{W_t - W_o}{t_2 - t_1}$ (де W_t і W_o – жива маса в кінці і на початку періоду, кг; t_2 і t_1 – вік в кінці і на початку періоду, днів). Відносну швидкість росту (K) визначали за

формулою С. Броді: $K = \frac{W_t - W_o}{0,5 \times (W_t + W_o)} \times 100$.

Стандарти живої маси телиць української чорно-рябої молочної породи від 6- до 18- місячного віку брали з Інструкції по бонітуванню великої рогатої худоби молочних і молочно-м’ясних порід [3].

Визначення бажаного типу телиць української чорно-рябої молочної породи в період їх вирощування здійснювали за методикою А. П. Полковникової зі співавторами [6] за відхиленням $0,7 \sigma$ від середнього значення молочного жиру корів-первісток племзаводу “Ямниця” ($n=1091$), що узгоджується із закономірностями нормального розподілу [11]. До бажаного типу віднесені тварини, у яких зазначена ознака була $>M \pm 0,7 \sigma$.

Біометричне опрацювання одержаних даних проведено згідно з методикою М. О. Плохінського [5] на персональному комп’ютері з використанням програмного забезпечення Microsoft Excel. Результати вважали статистично достовірними при $P < 0,05$, $P < 0,01$, $P < 0,001$.

Результати досліджень. Найважливішим показником росту тварин є їх жива маса. Результати досліджень показали, що у корів української чорно-рябої молочної породи різних ліній у період їх вирощування жива маса у різні вікові періоди була неоднаковою (табл. 1). Так, у новонароджених телят найвищою вона була у тварин лінії Хановера 1629391 – 29,0, а найнижчою – у ровесниць лінії Кавалера 1620273 – 24,9 кг. Різниця між тваринами вказаних ліній складала 4,1 кг ($P < 0,001$). Нижчою живою масою порівняно з телятами лінії Хановера 1629391 характеризувались також тварини ліній Чіфа 1427381 – на 1,1 ($P < 0,001$), Елевейшна 1491007 – на 0,9 ($P < 0,001$), Валіанта 1650414 – на 0,8 ($P < 0,01$) та Старбака 352790 – на 3,1 кг ($P < 0,001$). Вірогідна різниця спостерігалася і між тваринами деяких інших ліній.

Таблиця 1. Динаміка живої маси корів різних ліній української чорно-рябої
молочної породи у період їх вирощування, кг ($\bar{X} \pm m\bar{x}$)

Лінія	n	Вік тварин, місяці			
		новонароджені	6	12	18
Чіфа 1427381	157	27,9±0,14	166,8±1,71	288,7±3,01	392,9±3,73
Хановера 1629391	130	29,0±0,23	152,9±1,99	282,8±2,60	383,6±3,78
Елевейшна 1491007	227	28,1±0,16	168,6±1,28	292,9±2,21	397,9±2,36
Кавалера 1620273	28	24,9±0,70	143,0±4,00	260,1±5,68	353,0±7,16
Валіанта 1650414	124	28,3±0,16	162,6±0,98	295,6±2,81	419,5±3,30
Белла 1667366	132	28,5±0,20	156,9±1,64	271,5±2,79	375,8±3,24
С.Т.Рокіта 252803	137	28,4±0,23	149,3±1,50	261,9±2,56	368,7±3,17
Старбака 352790	156	25,9±0,20	150,0±1,65	255,2±2,79	346,4±3,29
По всіх лініях	1091	27,9±0,08	158,6±0,66	278,7±1,09	383,1±1,36
Стандарт породи	–	–	170	284	380

У 6-місячному віці найвища жива маса спостерігалася у тварин лінії Елевейшна 1491007 (168,6 кг) і Чіфа 1427381 (166,8 кг). Телички лінії Валіанта 1650414 поступалися за цим показником ровесницям лінії Елевейшна 1491007 на 6,0 ($P < 0,05$), Хановера 1629391 – на 15,7 ($P < 0,001$), Белла 1667366 – на 11,7 ($P < 0,001$), Старбака 352790 – на 18,6 ($P < 0,001$), С.Т.Рокіта 252803 – на 19,3 ($P < 0,001$) та Кавалера 1620273 – на 25,6 кг ($P < 0,001$).

Слід відмітити, що телиці досліджуваних ліній у 6-місячному віці мали дещо нижчу живу масу від стандарту породи: в середньому по всіх лініях – на 11,4 кг.

Найвища жива маса у 12-місячному віці відмічена у телиць ліній Валіанта 1650414 і Елевейшна 1491007, а найменша – у тварин лінії Старбака 352790. Останні за названим показником поступалися ровесницям ліній Валіанта 1650414 на 40,4 ($P < 0,001$), Елевейшна 1491007 – на 37,7 ($P < 0,001$), Чіфа 1427381 – на 33,5 ($P < 0,001$), Хановера 1629391 – на 27,6 ($P < 0,001$), С.Т.Рокіта 252803 – на 6,7 і Кавалера 1620273 – на 4,9 кг.

Жива маса тварин лінії Валіанта 1650414, Елевейшна 1491007 і Чіфа 1427381 у 12-місячному віці перевищувала стандарт породи відповідно на 11,6; 8,9 і 4,7 кг.

У 18-місячному віці найвищою живою масою характеризувалися телиці лінії Валіанта 1650414 – 419,5 кг. За цим показником вони переважали ровесниць лінії Елевейшна 1491007 на 21,6, Чіфа 1427381 – на 26,6, Хановера 1629391 – на 35,9, Белла 1667366 – на 43,7, С.Т.Рокіта 252803 – на 50,8, Кавалера 1620273 – на 66,6 і Старбака 352790 – на 73,2 кг при $P < 0,001$ у всіх випадках.

Нами встановлено, що кратність збільшення живої маси корів у період їх вирощування залежно від лінійної належності у досліджувані вікові періоди була різною (табл. 2). Так, у 6-місячному віці в середньому по всіх лініях телиці збільшили свою живу масу у 5,7 разу. Найвищим цей показник був у тварин лінії Елевейшна 1491007 (6,1 разу), а найнижчим – у ровесниць ліній Хановера 1629391 і С.Т.Рокіта 252803 (5,3 разу). Різниця за цим показником між ними складала 0,8 разу при $P < 0,01$. Між тваринами інших ліній за названим показником суттєвої різниці не спостерігалось.

Кратність збільшення живої маси у 12-місячному віці найвищою була у тварин лінії Валіанта 1650414 (14,9 разу). За цим показником вони переважали ровесниць ліній

Кавалера 1620273 на 0,4; Елевейшна 1491007 – на 0,6 ($P<0,001$), Чіфа 1427381 – на 0,8 ($P<0,001$), Старбака 352790 – на 1,4 ($P<0,001$), Белла 1667366 і Хановера 1629391 – на 1,6 ($P<0,001$), С.Т.Рокіта 252803 – на 1,8 рази.

Таблиця 2. Кратність збільшення живої маси корів різних ліній української чорно-рябої молочної породи у період їх вирощування, рази ($\bar{X} \pm m\bar{x}$)

Лінія	n	Вік тварин, місяців		
		6	12	18
Чіфа 1427381	157	6,0±0,06	10,4±0,11	14,1±0,13
Хановера 1629391	130	5,3±0,08	9,8±0,12	13,3±0,18
Елевейшна 1491007	227	6,1±0,06	10,5±0,10	14,3±0,12
Кавалера 1620273	28	5,9±0,22	10,7±0,39	14,5±0,56
Валіанта 1650414	124	5,8±0,07	10,5±0,12	14,9±0,13
Белла 1667366	132	5,5±0,06	9,6±0,11	13,3±0,13
С.Т.Рокіта 252803	137	5,3±0,05	9,3±0,09	13,1±0,12
Старбака 352790	156	5,8±0,08	9,9±0,12	13,5±0,15
По всіх лініях	1091	5,7±0,03	10,1±0,04	13,8±0,06

Одним з важливих показників інтенсивності росту тварин є середньодобовий приріст живої маси. Як показали наші дослідження (табл. 3), від народження до 6-місячного віку найменший середньодобовий приріст спостерігався у тварин лінії Кавалера 1620273. За цим показником вони поступалися ровесницям лінії Елевейшна 1491007, Чіфа 1427381 і Валіанта 1650414 відповідно на 124,4; 116,0 і 90,1 г при $P<0,001$ у всіх випадках. Встановлена вірогідна різниця за зазначеним показником і між тваринами інших ліній.

У період росту у віці 6–12 місяців найвищі середньодобові прирости живої маси були відмічені у тварин лінії Валіанта 1650414. Вони переважали за цим показником корів ліній Старбака 352790 на 155,1 ($P<0,001$), С.Т.Рокіта 252803 – на 113,6 ($P<0,001$), Белла 1667366 – на 102,5 ($P<0,001$), Кавалера 1620273 – на 88,9 ($P<0,001$), Чіфа 1427381 – на 62,3 ($P<0,001$), Елевейшна 1491007 – на 48,6 ($P<0,01$), Хановера 1629391 – на 17,6 г.

Найвищі середньодобові прирости телиць у віці 12–18 місяців спостерігалися у тварин лінії Валіанта 1650414 (688,3 г), а найнижчі – у ровесниць лінії Старбака 352790 (506,7 г). Останні за цим показником поступалися тваринам лінії Валіанта 1650414, С.Т.Рокіта 252803, Елевейшна 1491007, Белла 1667366 відповідно на 181,6; 86,9; 76,5; 73,0 г при $P<0,001$ у всіх випадках. За названим показником також встановлена вірогідна різниця і між коровами інших ліній.

За період вирощування телиць від народження до 18-місячного віку всередньому по всіх лініях середньодобовий приріст становив 657,8 г. Міжлінійна різниця за цим показником мала таку ж закономірність як і в період 12–18 місяців.

Встановлено, що відносна швидкість росту від народження до 6-місячного віку найбільшою була у тварин лінії Елевейшна 1491007 (табл. 4). Вони переважали ровесниць лінії Хановера 1629391 на 7,2 ($P<0,001$), С.Т.Рокіта 252803 – на 6,7 ($P<0,001$), Белла 1667366 – на 4,3 ($P<0,001$), Кавалера 1620273 і Валіанта 1650414 – на 2,3 ($P<0,01$), Старбака 352790 – на 2,0 ($P<0,01$), Чіфа 1427381 – на 0,2 г.

Таблиця 3. Середньодобові прирости корів різних ліній української чорно-рябої молочної породи у період їх вирощування, г ($\bar{X} \pm m\bar{x}$)

Лінія	n	Вікові періоди, місяці			
		0 – 6	6 – 12	12 – 18	0 – 18
Чіфа 1427381	157	772,1±9,41	677,0±10,33	578,9±10,67	676,0±6,83
ХанOVERA 1629391	130	688,4±11,25	721,7±10,08	560,0±13,59	656,7±7,07
Елевейшна 1491007	227	780,5±7,07	690,7±8,68	583,2±6,51	684,8±4,36
Кавалера 1620273	28	656,1±22,12	650,4±19,77	516,1±25,35	607,6±13,49
Валіанта 1650414	124	746,2±10,79	739,3±14,11	688,3±12,40	724,6±6,05
Белла 1667366	132	713,2±8,84	636,8±9,46	579,7±8,12	643,2±5,90
С.Т.Рокіта 252803	137	671,5±7,82	625,7±8,41	593,6±8,91	630,3±5,72
Старбака 352790	156	689,5±9,08	584,2±11,83	506,7±10,64	593,4±6,01
По всіх лініях	1091	626,4±3,61	700,0±4,14	580,0±3,97	657,8±2,49

Вищими показниками відносної швидкості росту живої маси у період 6–12 місяців характеризувались телиці ліній ХанOVERA 1629391, Кавалера 1620273 і Валіанта 1650414. Тварини лінії Старбака 352790, Чіфа 1427381, Белла 1667366, Елевейшна 1491007 і С.Т.Рокіта 252803 поступалися ровесницям лінії ХанOVERA 1629391 відповідно на 8,2 ; 6,6 ; 6,5 ; 6,2 і 5,2 %, Кавалера 1620273 – на 6,6 ; 4,9 ; 4,8 ; 4,5 і 3,5 % та Валіанта 1650414 – на 3,5 , 4,8 , 4,7 , 4,4 , 3,4 % при $P < 0,01 - 0,001$ у всіх випадках. Вірогідна різниця за цим показником спостерігалась також і між коровами інших ліній.

Таблиця 4. Відносна швидкість росту живої маси корів різних ліній української чорно-рябої молочної породи у період їх вирощування, % ($\bar{X} \pm m\bar{x}$)

Лінія	n	Віковий періоди, місяці		
		0 – 6	6 – 12	12 – 18
Чіфа 1427381	157	142,2±0,52	53,4±0,54	30,7±0,53
ХанOVERA 1629391	130	135,2±0,87	60,0±0,82	30,1±0,69
Елевейшна 1491007	227	142,4±0,45	53,8±0,51	30,6±0,36
Кавалера 1620273	28	140,1±1,84	58,3±1,61	30,3±1,38
Валіанта 1650414	124	140,1±0,64	58,2±1,05	34,8±0,62
Белла 1667366	132	138,1±0,54	53,5±0,55	32,4±0,43
С.Т.Рокіта 252803	137	135,7±0,48	54,8±0,49	34,0±0,46
Старбака 352790	156	140,4±0,66	51,8±0,90	30,5±0,63
По всіх лініях	1091	139,6±0,24	54,9±0,27	31,7±0,20

У період з 12 до 18-місячного віку у тварин ліній Валіанта 1650414, С.Т.Рокіта 252803 та Белла 1667366 відносна швидкість росту знаходилась в межах 32,4 – 34,8 %, а у тварин інших досліджуваних ліній – 30,1 – 30,7 %.

Ступінь реалізації генетичного потенціалу продуктивності худоби зумовлюється багатьма чинниками, найголовнішим з яких є забезпечення оптимального онтогенетичного розвитку тварин, зокрема живої маси ремонтного молодняка. Удосконалення здійснюється найперше в заводських стадах, укомплектованих тваринами бажаного типу. Бажаний тип тварин визначається, перш за

все, їх основною продуктивністю та економічною доцільністю.

Проведені нами дослідження показали, що найбільша відповідність параметрам бажаного типу спостерігається у тварин ліній Валіанта 1650414, Чіфа 1427381, Елевейшна 1491007 і Хановера 1629391 (табл. 6). Ровесниці лінії Валіанта 1650414 у 12- і 18-місячному віці достовірно переважали параметри бажаного типу – відповідно на 9,1 ($P < 0,01$) і 26,1 кг ($P < 0,001$).

Таблиця 5. Відповідність живої маси корів різних ліній української чорно-рябої молочної породи у період їх вирощування параметрам бажаного типу, кг

Вік тварин, місяці	Бажаний тип, $\bar{X} \pm m\bar{x}$ (n=240)	Відповідність живої маси піддослідних тварин різних ліній параметрам бажаного типу			
		Чіфа 1427381	Хановера 1629391	Елевейшна 1491007	
новонароджені	27,9±0,17	-0,1	1,1***	0,2	
6	161,1±1,60	5,8*	-8,1**	7,5**	
12	286,5±2,29	2,2	-3,7	6,4*	
18	393,4±3,11	-0,5	-9,8*	4,5	
Вік тварин, місяці	Відповідність живої маси піддослідних тварин різних ліній параметрам бажаного типу				
	Кавалера 1620273	Валіанта 1650414	Белла 1667366	С.Т.Рокіта 252803	Старбака 352790
новонароджені	-3,1*	0,3	0,5	0,5	-2,0*
6	-18,1***	1,5	-4,2	-11,8***	-11,1***
12	-26,5***	9,1**	-15,1***	-24,6***	-31,4***
18	-40,5***	26,1***	-17,6***	-24,7***	-47,1***

Примітка. * – $P < 0,05$; ** – $P < 0,01$; *** – $P < 0,001$.

Нижчими показниками живої маси у період вирощування від параметрів бажаного типу характеризувалися тварини ліній Кавалера 1620273, Белла 1667366, С.Т.Рокіта 252803 і Старбака 352790: у 6 місяців – відповідно на 18,1 ($P < 0,001$); 4,2; 11,8 ($P < 0,001$) і 11,1 кг ($P < 0,001$); у 12 місяців – на 26,5 ($P < 0,001$); 15,1 ($P < 0,01$); 26,6 ($P < 0,001$) і 31,4 ($P < 0,001$) та у 18-місячному віці – на 40,5; 17,6; 24,7 і 47,1 кг при $P < 0,001$ у всіх випадках.

Середньодобові прирости живої маси телиць мали таку ж закономірність як і жива маса (табл. 6). За період від народження до 6-місячного віку бажаним показникам середньодобових приростів відповідали тварини ліній Чіфа 1427381, Елевейшна 1491007 і Валіанта 1650414; у 6 – 12 місяців – Хановера 1629391 і Елевейшна 1491007; у 12 – 18 місяців – Чіфа 1427381, Хановера 1629391, Елевейшна 1491007, Валіанта 1650414, С.Т.Рокіта 252803 і Старбака 352790.

Слід відзначити, що тварини лінії Валіанта 1650414 у всі вікові періоди переважали параметри бажаного типу: за середньодобовими приростами від народження до 6-місячного віку – на 6,7; у 6 – 12 місяців – на 42,2 ($P < 0,001$); у 12 – 18 місяців – на 94,3 ($P < 0,001$) та від народження до 18-місячного віку – на 47,7 ($P < 0,001$).

Тварини ліній Кавалера 1620273, Белла 1667366, С.Т.Рокіта 252803 і Старбака 352790 мали достовірно нижчі середньодобові прирости живої маси у період вирощування від параметрів бажаного типу.

Таблиця 6. Відповідність середньодобових приростів живої маси корів різних ліній української чорно-рябої молочної породи у період їх вирощування параметрам бажаного типу, г

Віковий період, місяці	Бажаний тип, $\bar{X} \pm m\bar{x}$ (n=240)	Відповідність середньодобових приростів живої маси піддослідних тварин різних ліній параметрам бажаного типу			
		Чіфа 1427381	Хановера 1629391	Елевейшна 1491007	
0 – 6	739,5±8,85	32,6*	-51,2***	41,0***	
6 – 12	697,1±8,54	-20,1	24,6	-6,4	
12 – 18	594,0±10,06	15,0	33,9*	-10,7	
0 – 18	676,9±5,69	-0,9	-20,1*	8,0	
Віковий період, місяці	Відповідність середньодобових приростів живої маси піддослідних тварин різних ліній параметрам бажаного типу				
	Кавалера 1620273	Валіанта 1650414	Белла 1667366	С.Т.Рокіта 252803	Старбака 352790
0 – 6	-83,5***	6,7	-26,4***	-68,1***	-50,1***
6 – 12	-46,7***	42,2***	-60,3***	71,4***	-112,9***
12 – 18	-77,9***	94,3***	-14,3*	-0,4	87,3****
0 – 18	69,2***	47,7***	-33,6***	-46,6***	-83,5***

Примітка. * – $P < 0,05$; ** – $P < 0,01$; *** – $P < 0,001$.

Висновки. Встановлено, що вищими показниками живої маси, кратності її збільшення, середньодобових приростів і відносної швидкості росту у період вирощування відзначалися тварини ліній Чіфа 1427381, Хановера 1629391, Елевейшна 1491007 і Валіанта 1650414 та вони найбільше наближалися за цими показниками до стандарту породи та параметрів бажаного типу. Тварини лінії Валіанта 1650414 значно переважали за живою масою та інтенсивністю росту ровесниць інших ліній, стандарт породи та параметри бажаного типу.

Література

1. Базишин М. Розвиток теличок різного походження / М. Базишин // Тваринництво України : науково-практичний журнал. – Київ : "Паралель", 2008. – №3. – С. 26–28.
2. Гавриленко Н. С. Мониторинг роста ремонтных телок молочных пород / Н. С. Гавриленко // Проблемы повышения эффективности производства животноводческой продукции : Тез. докл. междунар. науч.-практ. конф. (12-13 октября 2007 г.) / Науч.-практический центр нац. акад. наук Беларуси по животноводству. – Жодино, 2007. – С. 22–23.
3. Інструкція з бонітування великої рогатої худоби молочних і молочно-м'ясних порід / Підгот.: А. М. Литовченко та ін. ; М-во аграр. політики України, Укр. акад. аграр. наук, Держ. наук.-вироб. концерн "Селекція". – К. : ППНВ, 2004. – 76 с.
4. Коваленко Г. С. Состояние генофонда молочных пород Украины / Г. С. Коваленко, О. Д. Бирюкова // Инновационные технологии в животноводстве : Тез. докл. междунар. науч.-практ. конф. (7–8 октября 2010 г.) / Науч.-практ. центр нац. акад. наук Беларуси по животноводству. – Жодино, 2010. – Ч. 1. – С. 52–55.
5. Плохинский Н. А. Руководство по биометрии для зоотехников / Н. А. Плохинский. – М.: Колос, 1969. – 256 с.
6. Полковникова А. П. Методические рекомендации по управлению селекционным процессом в стадах и породном массиве крупного рогатого скота / Полковникова А. П., Фролов М. М.,

-
- Мальцев А. С. – Харьков: НИИЖ Лесостепи и Полесья УССР, 1987. – 40 с.
7. Понько Л. П. Динаміка продуктивності телиць основних ліній української чорно-рябої молочної породи в умовах Поділля України / Л. П. Понько // Науковий вісник ЛНУВМБТ ім. С. З. Гжицького. – Т. 13, № 4 (50). Ч. 3. – Львів, 2011. – С. 179–282.
 8. Романенко О. А. Вплив інтенсивності вирощування телиць української чорно-рябої молочної породи на наступну молочну продуктивність / Романенко О. А., Щербатюк Н. В., Дорофєєв Д. Ю. // Збірник наукових праць, Серія “Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва” / Подільський державний аграрно-технічний університет. – Кам'янець-Подільський, 2010. – Вип. 18. – С. 178–180.
 9. Ставецька Р. В. Сучасний стан генофонду української чорно-рябої молочної породи / Р. В. Ставецька, І. А. Рудик // Збірник наукових праць / Подільський державний аграрно-технічний університет. – Кам'янець-Подільський, 2011. – Вип. 19. – С. 164–167.
 10. Троценко З. Г. Вплив темпів розвитку ремонтних телиць української чорно-рябої молочної породи на молочну продуктивність корів-первісток / З. Г. Троценко // Вісник Полтавської державної аграрної академії : Науково-виробничий фаховий журнал. – Полтава, 2011. – № 4. – С. 79–81.
 11. Филипченко Ю. А. Изменчивость и методы ее изучения / Ю. А. Филипченко. – 5-е изд. – М.: Наука, 1978. – 238 с.
-

References

1. Bazyshyn M. Rozvytok telychok riznogo pokhodzhennia / M. Bazyshyn // Tvarynnytstvo Ukrainy : naukovo-praktychnyi zhurnal. – Kyiv : “Paralel”, 2008. – №3. – S. 26–28.
 2. Havrylenko N. S. Monitorynh rosta remontnykh telok molochnykh porod / N. S. Havrylenko // Problemy povysheniya efektyvnosti proyzvodstva zhyvotnovodcheskoi produktsyy : Tez. dokl. mezhdunar. nauch.-prakt. konf. (12-13 oktiabria 2007 h.) / Nauch.-praktycheskyi tsentr nats. akad. nauk Belarusy po zhyvotnovodstvu. – Zhodyno, 2007. – S. 22–23.
 3. Instruktssiia z bonituvannia velykoi rohatoi khudoby molochnykh i molochno-miasnykh porid / Pidhot.: A. M. Lytovchenko ta in. ; M-vo ahrar. polityky Ukrainy, Ukr. akad. ahrar. nauk, Derzh. nauk.-vyrob. kontsern "Selektsiia". – K. : PPNV, 2004. – 76 s.
 4. Kovalenko H. S. Sostoianye henofonda molochnykh porod Ukrainy / H. S. Kovalenko, O. D. Byriukova // Ynnovatsyonnye tekhnolohyy v zhyvotnovodstve : Tez. dokl. mezhdunar. nauch.-prakt. konf. (7–8 oktiabria 2010 h.) / Nauch.-prakt. tsentr nats. akad. nauk Belarusy po zhyvotnovodstvu. – Zhodyno, 2010. – Ch. 1. – S. 52–55.
 5. Plokhynskiy N. A. Rukovodstvo po byometryu dlia zootekhnykov / N. A. Plokhynskiy. – M.: Kolos, 1969. – 256 s.
 6. Polkovnykova A. P. Metodicheskye rekomendatsyy po upravleniyu selektsyonnym protsessom v stadakh y porodnom massyve krupnogo rohatoho skota / Polkovnykova A. P., Frolov M. M., Maltsev A. S. – Kharkov: NYZh Lesostepy y Polesia USSR, 1987. – 40 s.
 7. Ponko L. P. Dynamika produktyvnosti telyts osnovnykh liniy ukrainskoi chorno-riaboi molochnoi porody v umovakh Podillia Ukrainy / L. P. Ponko // Naukovyi visnyk LNUVMBT im. S. Z. Gzhytskoho. – Т. 13, № 4 (50). Ч. 3. – Lviv, 2011. – С. 179–282.
 8. Romanenko O. A. Vplyv intensyvnosti vyroshchuvannia telyts ukrainskoi chorno-riaboi molochnoi porody na nastupnu molochnu produktyvnist / Romanenko O. A., Shcherbatiuk N. V., Dorofieiev D. Yu. // Zbirnyk naukovykh prats, Seriiia “Tekhnolohiia vyrobnytstva i pererobky produktsii tvarynnytstva” / Podilskyi derzhavnyi ahrarno-tekhnichniyi universytet. – Kamianets-Podilskyi, 2010. – Vyp. 18. – S. 178–180.
 9. Stavetska R. V. Suchasnyi stan henofonda ukrainskoi chorno-riaboi molochnoi porody / R. V. Stavetska, I. A. Rudyk // Zbirnyk naukovykh prats / Podilskyi derzhavnyi ahrarno-tekhnichniyi universytet. – Kamianets-Podilskyi, 2011. – Vyp. 19. – S. 164–167.
 10. Trotsenko Z. H. Vplyv tempiv rozvytku remontnykh telyts ukrainskoi chorno-riaboi molochnoi porody na molochnu produktyvnist koriv-pervistok / Z. H. Trotsenko // Visnyk Poltavskoi
-

derzhavnoi ahrarnoi akademii : Naukovo-vyrobnychy fakhovy zhurnal. – Poltava, 2011. – № 4.–
S. 79–81.

11. Fylypchenko Yu. A. Yzmenchyvost y metody ee yzucheniya / Yu. A. Fylypchenko. – 5-e yzd. –
M.: Nauka, 1978. – 238 s.

УДК 636.034.082.1

ДИНАМИКА ЖИВОЙ МАССЫ КОРОВ РАЗНЫХ ЛИНИЙ УКРАИНСКИЙ ЧЕРНО-ПЕСТРОЙ МОЛОЧНОЙ ПОРОДЫ В ПЕРИОД ИХ ВЫРАЩИВАНИЯ / Щербатый З. Е., Боднар П. В.

Изучена динамика живой массы и интенсивности роста коров разных линий украинской черно-пестрой молочной породы в период их выращивания в отдельные возрастные периоды, а также их соответствие стандарту породы и параметрам желательного типа. Установлено, что высокими показателями живой массы, кратности ее увеличения, среднесуточных приростов и относительной скорости роста отмечались животные линий Чифа 1427381, Хановера 1629391, Елевейшна 1491007 и Валианта 1650414. Коровы этих линий больше приближались по живой массе и интенсивности роста в период их выращивания стандарту породы и параметров их желательного типа. Животные линии Валианта 1650414 значительно превосходили по названным показателям своих сверстниц, стандарт породы и параметры желаемого типа.

Ключевые слова: порода, линия, желаемый тип, живая масса, кратность увеличения живой массы, среднесуточные привесы, коэффициент прироста, относительная скорость роста.

UCC 636.034.082.1

DYNAMICS OF LIVING WEIGHT COWS OF DIFFERENT LINES UKRAINIAN BLACK AND WHITE DAIRY BREED DURING THEIR GROWING / Shcherbatyj Z.Y, Bodnar P.V.

The dynamics of live weight and intensity growth cows of different lines Ukrainian black and white dairy breed during their cultivation in certain age periods and their correspondence breed standard parameters and the desired type. Found that a higher body weight, the multiplicity of its increase, average daily weight gain and relative growth rate observed animal lines Chief 1427381, Hanover 1629391, Eleveyshn 1491007 and Valiant 1650414. Cows these lines most approached by live weight and intensity of growth in the period of growing to breed standard and parameters of the desired type. Animals line Valiant 1650414 predominated by the mentioned indicators of their peers, breed standard and options desired type.

Keywords: breed, line, the type, live weight, the multiplicity increase in body weight, average daily gain, growth rate, relative growth rate.

*Рецензент: Шаловило С.Г., доктор с.-г. наук, професор, Львівський національний
університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького*